

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI
Próbna Matura z OPERONEM

Wiedza o społeczeństwie
Poziom rozszerzony

Listopad 2012

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
1.	A. 3 B. 2 C. 4 1 pkt – podanie trzech poprawnych przyporządkowań 0 pkt – podanie dwóch lub jednego poprawnego przyporządkowania, podanie niepoprawnych przyporządkowań lub brak odpowiedzi	0–1
2.	1. C 2. D 3. B 2 pkt – podanie trzech poprawnych przyporządkowań 1 pkt – podanie dwóch poprawnych przyporządkowań 0 pkt – podanie jednego poprawnego przyporządkowania, podanie niepoprawnych przyporządkowań lub brak odpowiedzi	0–2
3.	A. minimum socjalne B. minimum egzystencji 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–1
4.	A. Państwa unitarne – Dania, Francja, Holandia Państwa złożone – Austria, Niemcy 1 pkt – poprawne przyporządkowanie wszystkich państw do obu kategorii 0 pkt – niepoprawne przyporządkowanie państw do jednej bądź obu kategorii lub brak odpowiedzi B. Monarchie – Dania, Holandia Republiki – Austria, Francja, Niemcy 1 pkt – poprawne przyporządkowanie wszystkich państw do obu kategorii 0 pkt – niepoprawne przyporządkowanie państw do jednej bądź obu kategorii lub brak odpowiedzi	0–2
5.	A. Stany Zjednoczone Ameryki (USA) B. Kongres C. Szwajcaria D. Zgromadzenie Związkowe 2 pkt – podanie czterech poprawnych uzupełnień 1 pkt – podanie trzech lub dwóch poprawnych uzupełnień 0 pkt – podanie jednego poprawnego uzupełnienia, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
6.	A. prawo autorskie/własności intelektualnej 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
	B. Przykładowa odpowiedź: Ponieważ uderzała nie tylko w osoby czerpiące korzyści z piractwa, ale również mogła zagrażać prywatności indywidualnych użytkowników internetu. 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi	
7.	A – Kodeks karny B – Kodeks drogowy/prawo o ruchu drogowym C – Kodeks rodzinny i opiekuńczy 2 pkt – podanie trzech poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
8.	A. fałsz B. prawda C. prawda D. fałsz 2 pkt – podanie czterech poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie trzech lub dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
9.	1. B (Hosni Mubarak) 2. C (Muammar al-Kaddafi) 2 pkt – podanie dwóch poprawnych przyporządkowań 1 pkt – podanie jednego poprawnego przyporządkowania 0 pkt – podanie wszystkich niepoprawnych przyporządkowań lub brak odpowiedzi	0–2
10.	A. c (1990) B. Zjednoczenie Niemiec (NRD i RFN)/Przystąpienie NRD do RFN 2 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 1 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie wszystkich niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–2
11.	A. 1991 B. Jan Kufakowski C. referendum (ogólnokrajowe) 2 pkt – podanie trzech poprawnych uzupełnień 1 pkt – podanie dwóch poprawnych uzupełnień 0 pkt – podanie jednego poprawnego uzupełnienia, podanie nieoprawnych uzupełnień lub brak odpowiedzi	0–2
12.	A. 1. Niemcy, Dania 2. Szwajcaria, Norwegia 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi	0–3
	B. 1. Argument za: ustabilizowanie dochodów, które przy obecnym finansowaniu z abonamentu są bardzo niepewne/malejące. 2. Argument przeciw: finansowanie z budżetu zwiększyłyby zależność mediów publicznych od decydentów politycznych/finansowanie z budżetu zmniejszyłyby niezależność polityczną mediów publicznych. Uwaga: Należy uznać także inne poprawnie sformułowane odpowiedzi.	

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	<p>1 pkt – podanie poprawnych argumentów za oraz przeciw 0 pkt – podanie poprawnego argumentu za lub przeciw, podanie niepoprawnych argumentów lub brak odpowiedzi</p> <p>C. 1. radio publiczne 2. portale internetowe 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	
13.	<p>A. 1. obowiązek udzielania informacji 2. obowiązek udzielania odpowiedzi na publiczną krytykę 3. nieutrudnianie zbierania materiałów krytycznych (krytyki) 1 pkt – podanie dwóch poprawnych obowiązków 0 pkt – podanie jednego poprawnego obowiązku, podanie niepoprawnych odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p> <p>B. 1. odpowiedzialność karna 2. odpowiedzialność cywilna 1 pkt – podanie poprawnych dwóch kategorii odpowiedzialności 0 pkt – podanie jednej poprawnej kategorii odpowiedzialności, podanie niepoprawnych wszystkich kategorii lub brak odpowiedzi</p>	0–2
14.	<p>A. 1. tzw. <i>fałk</i> (paraliżowanie funkcjonowania redakcji przez falę korespondencji) 2. groźba wycofania intratnych zamówień na reklamy 3. proces sądowy (wykorzystywanie przepisów o tajemnicy) 1 pkt – podanie trzech poprawnych metod 0 pkt – podanie poprawnych dwóch lub jednej metody, podanie niepoprawnych wszystkich metod lub brak odpowiedzi</p> <p>B. Jest to organ stojący na straży wolności słowa/(prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji)/konstytucyjny organ kontroli państwowej i ochrony prawa. 1 pkt – poprawne określenie statusu 0 pkt – niepoprawne określenie statusu lub brak odpowiedzi</p>	0–2
15.	<p>A. Obowiązywanie art. 212 kk powoduje unikanie trudnych tematów przez dziennikarzy (z obawy przed wysunięciem przeciwko nim oskarżenia z kodeksu karnego)/ograniczenie dostępu dziennikarzy do informacji (z powodu strachu obywateli przed konsekwencjami)/niechęć obywateli do ujawniania nieprawidłowości lub faktów związanych z osobami pełniącymi funkcje publiczne. Uwaga: Należy uznać również inne poprawne odpowiedzi. 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p> <p>B. Nie – nadal pozostaje odpowiedzialność cywilna. 1 pkt – podanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	0–2
16.	<p>A. kontrolnej/kontroli (społecznej) nad organami władzy i administracji</p> <p>B. 1. Jego teksty powinny być rzetelnie przygotowane (i sprawdzone). 2. Zobowiązany jest do przestrzegania tajemnicy państwowej. 3. Powinien unikać obraźliwych epitetów. 1 pkt – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi 0 pkt – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnych wszystkich odpowiedzi lub brak odpowiedzi</p>	0–1

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
17.	<p>Temat 1.</p> <p>Uczeń poprawnie definiuje pojęcia „media” i „władza”. Np.: Media to środki społecznego komunikowania się o szerokim zasięgu oddziaływania. Władza to zdolność skutecznego wywierania wpływu przez jednostkę bądź grupę społeczną na zachowania innych ludzi. 2 pkt – poprawne i wyczerpujące zdefiniowanie dwóch pojęć 1 pkt – poprawne i wyczerpujące zdefiniowanie jednego pojęcia 0 pkt – niepoprawne zdefiniowanie pojęć lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń prezentuje trzy argumenty uzasadniające określenie mediów mianem czwartej władzy i je uzasadnia. Np.: Media posiadają zdolność wywierania wpływu na poglądy i zachowania dużych grup społecznych; mogą wpływać na politykę organów państwa; stanowią formę społecznego nadzoru nad działaniami funkcjonariuszy państwowych. 6 pkt – podanie trzech poprawnych argumentów i ich uzasadnień 5 pkt – podanie trzech poprawnych argumentów i dwóch uzasadnień 4 pkt – podanie dwóch poprawnych argumentów i ich uzasadnień, podanie trzech poprawnych argumentów i uzasadnienie jednego z nich 3 pkt – podanie dwóch poprawnych argumentów i jednego uzasadnienia, podanie trzech poprawnych argumentów i brak ich uzasadnienia 2 pkt – podanie jednego poprawnego argumentu i jego uzasadnienia, podanie dwóch poprawnych argumentów i brak ich uzasadnienia 1 pkt – podanie jednego poprawnego argumentu i brak jego uzasadnienia 0 pkt – podanie niepoprawnych wszystkich argumentów lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń przedstawia podstawy prawne działalności mediów, np. odnosi się do zasad dostępu dziennikarzy do informacji i możliwości ich rozpowszechniania, odnosi się do ochrony i przypadków naruszenia praw autorskich; prawnej ochrony i przykładów naruszania dóbr osobistych i wizerunku. 3 pkt – podanie trzech poprawnych podstaw prawnych 2 pkt – podanie dwóch poprawnych podstaw prawnych 1 pkt – podanie jednej poprawnej podstawy prawnej 0 pkt – podanie niepoprawnych wszystkich podstaw prawnych lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń przedstawia zmiany na rynku mediów w Polsce, uwzględniając różnorodne media (prasa, radio, telewizja, internet). Uczeń wskazuje na spadek znaczenia mediów drukowanych i silną pozycję mediów elektronicznych. 3 pkt – poprawne przedstawienie zmian uwzględniające trzy typy mediów 2 pkt – poprawne przedstawienie zmian uwzględniające dwa typy mediów 1 pkt – poprawne przedstawienie zmian uwzględniające jeden typ mediów 0 pkt – brak poprawnych odpowiedzi</p> <p>Uczeń podaje wnioski dotyczące zmian w sile oddziaływania na opinię społeczną i znaczenia przykładowych typów mediów, wskazując na ich cechy charakterystyczne. Np.: relatywnie długi czas przepływu informacji przekazywanych za pośrednictwem mediów drukowanych; bardzo szybki przepływ informacji i atrakcyjna forma ich prezentacji w przypadku mediów elektronicznych – np. telewizji; internet jako medium szczególnie atrakcyjne ze względu na jego interaktywny charakter 3 pkt – podanie przyczyn zmian w odniesieniu do trzech typów mediów 2 pkt – podanie przyczyn zmian w odniesieniu do dwóch typów mediów 1 pkt – podanie przyczyn zmian w odniesieniu do jednego typu mediów 0 pkt – brak poprawnych odpowiedzi</p> <p>Wykorzystanie materiałów źródłowych. 2 pkt – poprawne odniesienie się do dwóch źródeł 1 pkt – poprawne odniesienie się do jednego źródła 0 pkt – niepoprawne odniesienie się do wszystkich materiałów źródłowych lub brak odpowiedzi</p>	0–20

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	<p>Poprawna forma i język wypowiedzi</p> <p>1 pkt – praca napisana językiem w pełni komunikatywnym, z uporządkowanym, logicznym wywodem</p> <p>0 pkt – praca z licznymi błędami ortograficznymi, gramatycznymi i stylistycznymi, brak uporządkowanego, logicznego wywodu</p>	
	<p>Temat 2.</p> <p>Uczeń przedstawia akty prawne regulujące kwestię wolności słowa: konstytucję, kodeks cywilny, kodeks karny, ustawę o KRRiI.</p> <p>4 pkt – przedstawienie czterech poprawnych aktów prawnych</p> <p>3 pkt – przedstawienie trzech poprawnych aktów prawnych</p> <p>2 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych aktów prawnych</p> <p>1 pkt – przedstawienie jednego poprawnego aktu prawnego</p> <p>0 pkt – przedstawienie wszystkich niepoprawnych aktów prawnych lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń przedstawia instytucje stojące na straży wolności słowa.</p> <p>Np.: KRRiI (np. jako instytucja stojąca na straży wolności słowa, prawa do informacji), Rzecznika Praw Obywatelskich (np. jako instytucja stojąca na straży praw i wolności obywatelskich, w tym wolności słowa i prawa do informacji), sądów powszechnych (np. jako instytucji orzekających w sprawach niezgodnego z prawem ograniczania wolności słowa/naruszenia dóbr osobistych w wyniku nadużycia wolności słowa).</p> <p>3 pkt – przedstawienie trzech poprawnych instytucji</p> <p>2 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych instytucji</p> <p>1 pkt – przedstawienie jednej poprawnej instytucji</p> <p>0 pkt – przedstawienie niepoprawnych wszystkich instytucji lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń omawia trzy przypadki łamania wolności słowa.</p> <p>Np.: stosowanie cenzury prewencyjnej; odmowa dostępu do informacji w przypadku, gdy dziennikarz ma do niej ustawowe prawo; represjonowanie dziennikarzy</p> <p>3 pkt – przedstawienie trzech poprawnych przykładów</p> <p>2 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych przykładów</p> <p>1 pkt – przedstawienie jednego poprawnego przykładu</p> <p>0 pkt – przedstawienie wszystkich niepoprawnych przykładów lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń omawia trzy przykładowe przypadki nadużywania wolności słowa.</p> <p>Np.: publiczne znieważanie Prezydenta RP lub innych konstytucyjnych organów RP; dopuszczenie się publicznego pomówienia lub zniesławienia; rozpowszechnianie treści zakazanych – np. faszystowskich, nawoływanie do zbrodni</p> <p>3 pkt – przedstawienie trzech poprawnych przykładów</p> <p>2 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych przykładów</p> <p>1 pkt – przedstawienie jednego poprawnego przykładu</p> <p>0 pkt – przedstawienie wszystkich niepoprawnych instytucji lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń podaje dwa argumenty przemawiające za ograniczeniem wolności słowa.</p> <p>Np.: silniejsza ochrona informacji niejawnych; silniejsza ochrona obywateli przed skutkami takich nadużyć wolności słowa, jak pomówienie i zniesławienie</p> <p>2 pkt – podanie dwóch poprawnych argumentów</p> <p>1 pkt – podanie jednego poprawnego argumentu</p> <p>0 pkt – podanie wszystkich niepoprawnych argumentów lub brak odpowiedzi</p> <p>Uczeń podaje dwa argumenty za poszerzeniem wolności słowa.</p> <p>Np.: powołanie się na wolność słowa i prawo do informacji jako na wartość nadrzędną; stosowanie szerokiej wolności słowa jako bardziej skutecznej kontroli społecznej nad osobami sprawującymi funkcje publiczne</p> <p>2 pkt – podanie dwóch poprawnych argumentów</p> <p>1 pkt – podanie jednego poprawnego argumentu</p> <p>0 pkt – podanie wszystkich niepoprawnych argumentów lub brak odpowiedzi</p>	0–20

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
	Wykorzystanie materiałów źródłowych. 2 pkt – poprawne odniesienie się do dwóch kategorii źródeł 1 pkt – poprawne odniesienie się do jednej kategorii źródeł 0 pkt – niepoprawne odniesienie się do wszystkich materiałów źródłowych lub brak odpowiedzi	
	Poprawna forma i język wypowiedzi. 1 pkt – praca napisana językiem w pełni komunikatywnym, z uporządkowanym, logicznym wywodem 0 pkt – praca z licznymi błędami ortograficznymi, gramatycznymi i stylistycznymi, brak uporządkowanego, logicznego wywodu	